

Janusz Zdebski

Wszechnica Świętokrzyska - Kielce

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR JOLANTY KĘDZIOR

WYBRANE BEHAWIORALNE I PSYCHOLOGICZNE UWARUNKOWANIA JAKOŚCI
ŻYCIA KOBIEC Z NIEDOCZYNNOŚCIĄ TARCZYCY

Rozprawa doktorska Pani mgr Jolanty Kędzior ma charakter interdyscyplinarny, podejmuje również zagadnienia słabo badawczo rozpoznane, co niejednokrotnie wiąże się z ich usytuowaniem na pograniczu różnych dyscyplin.

Tematyka badań jest również istotna ze społecznego punktu widzenia. Podniesienie poziomu jakości życia jest ważnym celem polityki społecznej nabierającym szczególnego znaczenia w przypadku osób chorych przewlekle. Słusznie stwierdziła Autorka, że „ocena wieloaspektowych uwarunkowań zdrowia i jakości życia powinna sprzyjać poprawie efektywności opieki i samoopieki kobiet z niedoczynnością tarczycy”.

Recenzowaną rozprawę otwiera „Wstęp”, który zdominowała tematyka medyczna związana z niedoczynnością tarczycy. Na tym tle krótko wspomniano o jakości życia. Wydaje mi się, iż ze względu na istotne dla pracy znaczenie pojęcia „jakości życia” należało nieco rozszerzyć jego charakterystykę.

Można było uwzględnić, między innymi, prace Ireny Heszen, Heleny Sęk, Stanisława Kowalika czy Kazimierza Wrześniewskiego. Nie zostały one ujęte w Bibliografii. Rozwinięcie tego zagadnienia stworzyłoby, moim zdaniem, szersze możliwości interpretacyjne. Warunki życia, przewlekła choroba, nie wyznaczają jednoznacznie poziomu jego jakości i zadowolenia z życia. Są ludzie, którzy mimo trudnych warunków potrafią zdobyć się na pozytywną ocenę życia.

Sformułowana w rozdziale II koncepcja badań obejmuje 17 bardzo szczegółowych pytań badawczych. Zastanawiam się czy nie byłoby korzystniej zmniejszyć liczbę pytań badawczych, kosztem ich większej ogólności.

W pracy przedstawiono cztery hipotezy badawcze. Wydaje się jednak, iż hipoteza 4 „Wyższe nasilenie objawów depresji obniża jakość życia kobiet z niedoczynnością tarczycy” jako zbyt oczywista mogła zostać pominięta.

Przeprowadzone badania objęły grupę 220 kobiet w wieku od 20 do 54 lat. Nasuwa się pytanie ze względu na dużą rozpiętość wieku badanych, czy nie stanowił on czynnika różnicującego wyniki. W omawianej grupie dominowały osoby z dużych miast, posiadające wyższe wykształcenie.

W badaniach zastosowano siedem narzędzi badawczych : a) Kwestionariusz zachowań żywieniowych osób z niedoczynnością tarczycy, b) Międzynarodowy Kwestionariusz Aktywności Fizycznej (IPAQ), c) Inwentarz Zachowań Zdrowotnych Z. Juczyńskiego, d) Skalę Jakości Życia WHO, e) Kwestionariusz jakości życia pacjentów z chorobami tarczycy f) Skalę depresji Becka g) Skalę Satysfakcji z Życia.

Dobór narzędzi jest trafny, ich znaczna liczba pozwoli na wielostronne ujęcie postawionego problemu badawczego, z drugiej jednak strony stwarza problemy redakcyjne związane z kwestią przedstawienia tej ilości danych.

Sposób opracowanie statystycznego uzyskanych rezultatów nie budzi wątpliwości.

Rozdział czwarty zawiera analizę zgromadzonych badań. Został on podzielony na siedem punktów, w których ujęto 17 sformułowanych pytań badawczych.

Percepcja przedstawionego materiału nie jest łatwa, gdyż na 46 stronach zawarto 37 tabel. Niejednokrotnie szereg kolejnych stron zawiera jedynie tabele (np. strony 31-35), z drugiej jednak strony pozwala to na szczegółowe poznanie przedstawianego zjawiska. Być może pewnym rozwiązaniem byłaby selekcja materiału i przeniesienie części tabel do aneksu.

Pewne uczucie niedosytu wyniesione z lektury rozdziału czwartego w pełni rekompensuje następny rozdział „Dyskusja”. Autorka dokonała w nim porównania uzyskanych rezultatów z danymi z literatury, wykazując dogłębną znajomość omawianego zagadnienia. Struktura rozdziału piątego jest analogiczna do rozdziału poprzedniego, co pozwala na ujęcie całości zgromadzonych wyników.

Zamykający rozprawę rozdział szósty „Podsumowanie i wnioski” zawiera kilkanaście syntetycznych stwierdzeń podsumowujących uzyskane rezultaty. Niektóre z nich (np. punkt 12) wykazują, iż dieta zawierająca żelazo, cynk, witaminę A i kwasy omega 3 wpływa na wzrost satysfakcji z życia, co dowodzi relacji pomiędzy sferą biologiczną a psychiczną człowieka. Kolejny istotny związek zanotowano pomiędzy aktywnością fizyczną a wzrostem energii czy poziomem stanów depresyjnych.

Istotne z praktycznego punktu widzenia jest stwierdzenie związku objawów depresyjnych z poziomem zachowań prozdrowotnych. Niski poziom tych zachowań korespondował z nasileniem objawów depresyjnych. Relacjonowane badania wykazały przeciętny poziom tych zachowań, co wskazuje na brak świadomości albo chęci badanych kobiet do zmiany swych nawyków.

Recenzowana praca nasuwa szereg kolejnych pytań, które mogą być przedmiotem dalszych badań. Jedno z nich dotyczące wieku badanych jako ewentualnego czynnika różnicującego wyniki już wskazałem. Natomiast pozostaje otwarta kwestia funkcjonowania osób z niedoczynnością tarczycy w zależności od struktury osobowości.

Lektura rozdziału VI wykazała umiejętność Autorki w dokonywaniu syntez i formułowaniu wniosków. Niezależnie od wskazanego uprzednio braku niektórych pozycji literatury dotyczącej jakości życia, pragnę podkreślić bogactwo zgromadzonej literatury przedmiotu. Literatura obejmuje 169 pozycji, w tym wiele obcojęzycznych, co jest oczywiste ze względu na charakter badań.

Nie przeprowadzono w rozprawie formalnej weryfikacji hipotez. Co prawda, przedstawione dane pozwalają czytelnikowi, na samodzielne dokonanie tej operacji, jednak z formalnego punktu widzenia, punkt taki powinien znaleźć się w pracy. Nie traktuję jednak tej uwagi jako istotnego zarzutu, gdyż w pracach o nachyleniu medycznym, a taką jest recenzowana rozprawa, nieco inaczej podchodzi się do omawianej kwestii.

Przejdę obecnie do podsumowania dotychczasowych rozważań nad rozprawą doktorską Pani magister Jolanty Kędzior.

Recenzowana rozprawa ma charakter interdyscyplinarny i podejmuje, co należy podkreślić, zagadnienie słabo rozpoznane badawczo.

Praca ma istotne walory wdrożeniowe, jej wyniki mogą być wykorzystane do poprawy efektywności opieki i samoopieki osób z niedoczynnnością tarczycy.

Uzyskane rezultaty wskazują również na dalsze perspektywy badawcze, o czym wspomniałem w recenzji.

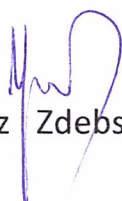
Autorka wykazała się umiejętnością prowadzenia badań naukowych i wnikliwej analizy uzyskanych rezultatów.

Wskazane w recenzji uwagi krytyczne nie przesłaniają walorów rozprawy i generalnie pozytywnej oceny całości.

Autorka wykazała również dogłębną znajomość literatury przedmiotu.

Przedstawione argumenty stanowią, w mojej ocenie, wystarczającą podstawę do stwierdzenia, iż praca Pani Magister Jolanty Kędzior spełnia kryteria ustawowe stawiane rozprawom doktorskim w zakresie nauk o kulturze fizycznej i tym samym postawienia wniosku o dopuszczenia Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kraków, dnia 12 marca 2023 roku

(Janusz Zdebski)